

Päiväys/ Datum 23.5.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö

Dnro/Dnr TRAFI/130739/03.03.00/2016

Viite/ Referens Lausuntopyyntö 18.4.2016

Liikenteen turvallisuusviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Liikenteen turvallisuusviraston (jäljempänä Trafi) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle liikennekaareksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Trafi kannattaa liikennekaarihanketta ja sen taustalla olevien tavoitteiden, kuten digitaalisen kasvuympäristön ja käyttäjien tarpeisiin vastaavien liikennepalveluiden sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien, edistämistä. Trafi on osallistunut hankkeen valmisteluun yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa ja on pääosin tyytyväinen luonnoksen sisältöön. Haluamme kuitenkin tuoda esille tarkentavat näkemyksemme liikennekaariluonnokseen liittyen erityisesti seuraavissa asiakokonaisuuksissa.

Sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventäminen

Trafi haluaa edistää liikennemarkkinoiden toimivuutta ja uusien liiketoimintamallien syntymistä myös sääntelyn kautta. Liikennejärjestelmää ohjaavan sääntelyn on oltava tarkoituksenmukaista, mahdollisimman kevyttä ja toimijoiden omaa vastuuta korostavaa. Liikennejärjestelmään sisältyvät osat on nähtävä kokonaisuutena, jonka tarkoituksenmukaisten toimintatapojen löytämisessä Trafi haluaa toimia uuden ajan viranomaisena ja keskustelukumppanina. Sääntelyn ja viranomaisuuden avulla voidaan mahdollistaa liikennejärjestelmä, joka vastaa ihmisten ja elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin.

Sääntelyn tulisi olla kaikkien toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaista ja mahdollisimman kevyttä. Trafi korostaa toimijoiden omaa vastuuta toiminnastaan riskien hallinnan keinoin ja haluaa mahdollistaa toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisten toimintamallien käyttöönoton ja kannustaa niiden riskiperusteiseen oma-aloitteiseen kehittämiseen.

EU-sääntelyn kehitys

Euroopan komissiossa on valmisteilla aloite maantieliikenteen uusista säädöskokonaisuuksista. Säädöspakettiin sisältyisi liikenteen hinnoitteluun, markkinoillepääsyyn ja sosiaalilainsäädäntöön kuluvia asioita.

Trafi teettää kevään ja kesän 2016 aikana Turun yliopistolla tutkimuksen, jossa kartoitetaan kyselyn ja haastattelujen avulla sidosryhmien näkemyksiä Euroopan

komission aloitteista säädösmuutoksista, jotka koskevat tieliikenteen kabotaasia ja pakettiautoilla tehtävien kuljetusten tuomista sääntelyn piiriin. Tämän tutkimuksen ja muun lähdemateriaalin avulla Trafissa laaditaan arvio edellä mainittujen muutosten vaikutuksesta kuljetusmarkkinoihin.

Kabotaasin vapauttamisen arvioidaan alustavasti alentavan kuljetusten hintoja, vähentävän tyhjänä ajoa ja siirtävän kuljetuksia halvempien henkilöstökustannusten EU-maiden yrityksille. Näiden muutosten suuruuden arviointi on vaikeaa, koska pohjatietoa on niukasti.

Liikennekaarihanke liikennejärjestelmänäkökulmasta

Liikennejärjestelmänäkökulmasta liikenteen markkinoiden avaaminen kilpailulle tuo hyötyjä käyttäjälle, elinkeinoelämälle ja lisää kilpailukykyä. Säännellyt markkinat ovat voineet toimia, kun ulkomaalaiset kilpailijat eivät ole haastaneet paikallista toimintaa.

Tieliikenteessäkin liikennemarkkinat ovat kansainvälistymässä, erityisesti digitalisaation vaikutuksesta. Kotimaisen kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi liikenteen markkinoiden avaamista tulisi jatkaa myös tieliikenteen osalta. Se olisi hyödyllistä yhteiskunnan, käyttäjän ja elinkeinotoiminnan kannalta. Harvaan asutun Suomen kannalta se myös mahdollistaisi eri liikennemuotojen palvelujen yhdistämisen ja lisäisi hyvinvointia.

Liikenteen turvallisuusvirasto katsoo, että liikennekaareissa esitetyt muutostoimenpiteet edistävät tehokkaasti liikenteen palveluistumista ja parantaa liiketoimintamahdollisuuksia ja -malleja. Katsomme, että nyt lausuttavana oleva liikennekaari poistaa esteitä sekä haastaa ja kannustaa muuttamaan perinteiset toimintamallit kohti digitaalista aikakautta.

Automatisaation ja robotisaation kasvu

Trafi tukee vahvasti liikenne- ja viestintäministeriön luonnoksessa valtioneuvoston periaatepäätökseksi automatisaatiosta ja robotisaatiosta esitettyjä tavoitteita robotiikan ja automatisaation hyödyntämisen ja niihin liittyvän liiketoiminnan lisäämiseksi yhteiskunnassa ja erityisesti liikenteen alalla. Liikennekaarihankkeen toteutuksessa voidaan hyödyntää mahdollisuudet automatisaation edistämiseen ja liikenteen sääntelyn suorituskyky- ja riskiperusteiseen kehittämiseen. Lisäksi olisi korostettava yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyön lisäämistä muun muassa keskustelevan viranomaisuuden kautta sekä kokeiluissa että vakiintuneessa toiminnassa.

Ympäristönäkökohtia liikennekaareen liittyen

Suomen ilmastopaneelin selvityksessä "Tarve, tottumukset, tekniikka ja talous – ilmastomuutoksen hillinnän toimenpiteet liikenteessä" vuonna 2015 esitetään arvio kustannustehokkaista politiikkatoimista, joiden avulla Suomea koskevat päästötavoitteet voidaan saavuttaa. Tutkituista toimenpiteistä yhteiskunnalle kannattavin ja kustannustehokkain toimenpidekokonaisuus on siirtyminen yksityisestä henkilöautoilusta sosiaaliseen lisäämällä kimpapakyytejä ja yhteiskäyttöautoja. Tähän tarvitaan noin 1 mrd. € panostukset, mutta saavutettavat hyödyt ovat n. 9 mrd. € ja päästövähennysten kustannukset ovat -950 €/t. Tällaiseen liikenne palveluna -ajatteluun siirtyminen edellyttää selvityksen mukaan asenteiden muutoksen lisäksi sekä teknologisia innovaatioita että lainsäädäntöön ja markkinoiden ohjaukseen liittyviä muutoksia.

Hallituksen esitys mainitsee Liikennekaaren mahdollisena ympäristövaikutuksena markkinaehtoisena linja-autoliikenteen vapauttamisen reittiliikenne- tai kutsujoukkoliikenne-lupavaatimuksesta, jolloin liikenteeseen voisi tulla myös vanhempaa, suuripäästöisempää kalustoa. Laki energiatehokkuuden ja ympäristövaikutusten huomioimisesta moottoriajoneuvohankinnoissa edellyttää julkisia hankintayksiköitä ja tiettyjä liikenteenharjoittajia huomioimaan ajoneuvojen energiatehokkuuden, hiilidioksidipäästöjen ja muiden epäpuhtauspäästöjen hankinnoissaan. Trafi on ollut mukana laatimassa hankintaohjeita lain soveltamisen helpottamiseksi. Tulevaisuudessa Trafi suunnittelee tarkastelevansa miten puhtaiden ajoneuvojen lain velvoitteet toteutuvat nykytilassa sekä seuraavansa mitä muutoksia ja tulevaisuuden näkymiä ilmenee julkisten ajoneuvohankintojen päästörajoituksissa ja uusissa käyttövoimaratkaisuisissa.

Liikennekaaren voimaantulo

Liikennekaareissa toteutettavat muutokset ovat kannatettavia, mutta niiden suuruudesta johtuen lain voimaantulosta Trafille aiheutuvien uusien ja siirtyvien tehtävien mahdollisimman sujuvan täytäntöönpanon kannalta voimaantulon tarkoituksenmukainen ajankohta on suunniteltava huolellisesti.

Muita erityisiä valmistelussa esille nousseita asiakokonaisuuksia

Käydyssä keskustelussa esille ovat nousseet erityisesti Trafian valvontaroolin laajuus sekä sen tarkoituksenmukaiset toteuttamistavat, lain soveltamisala ja pienimuotoisen toiminnan rajaaminen pois soveltamisalasta, taksiliikenteen hinnoittelurakenteen muuttuminen ja sen aikaansaamat haasteet hinnoittelun sekä palveluiden kattavuuden vertailtavuudelle, lain voimaantulo ja siihen liittyvät siirtymäaika- ja sopeutumistarpeet – sekä viranomaisen että toimijoiden näkökulmasta.

Liikennekaareen sisältyvän viranomaisen valvontatehtävän toteuttamisesta on alustavasti keskusteltu Trafissa. Valvonnan suunnittelu ja toteuttaminen ovat Trafille tuleva uusi tehtävä. Trafi katsoo valvontaroolin toteutuvan alustavasti valvontasuunnitelmaan perustuvan luvanhaltijoiden valvonnan pohjalta riskiperusteisesti sekä toisaalta perustuen valitusten käsittelyyn ja näiden pohjalta tehtävään valvontaan.

Trafi haluaa korostaa, että liikennekaareissa esitetyt muutokset ovat kannatettavia ja niistä käytävä keskustelu tervetullutta. Näin ollen keskusteluja eri toimijoiden välillä on jatkettava, jotta saavutetaan liikennealaa parhaiten palveleva kokonaisuus ja valmistautuminen liikennekaaren seuraaviin vaiheisiin olisi mahdollisimman tehokasta.

Mia Nykopp
toimialajohtaja

Tuire Simonen
yksikönpäällikkö